

MAKTABDA KASBGA YO‘NALTIRISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISHNING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI

Muxammadiyeva Zamira Qurbonmurodovna

Surxondaryo viloyati Angor tumani 8-maktab psixologi

Annotatsiya

Ushbu maqolada umumta’lim maktablarida kasbga yo’naltirish tizimini takomillashtirish zarurati va zamonaviy yondashuvlar tahlil qilinadi. Bugungi kunda ta’lim jarayoni nafaqat bilim berish, balki o’quvchilarda kasbiy o’zlikni anglash, mehnat bozoriga mos keluvchi ko’nikmalarni shakllantirish vazifasini ham bajarishi lozim. Maqolada O’zbekiston ta’lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar, kasbga yo’naltirish bo’yicha ilg’or xorijiy tajribalar, shuningdek, psixologik-pedagogik yondashuvlar o’rganilgan.

Kalit so’zlar: kasbga yo’naltirish, zamonaviy yondashuv, maktab ta’limi, mehnat bozori, STEAM, pedagogik maslahat, ko’nikma, kasbiy o’zlik, innovatsion ta’lim.

MODERN APPROACHES TO IMPROVING THE SYSTEM OF PROFESSIONAL GUIDANCE AT SCHOOL

Annotation

The need for modern medical care in preschool educational institutions in general education schools in Ushba. Today, the educational process is not only physical knowledge, but also the awareness of professional identity in students, and work. The article studies the processes implemented in the education system of Uzbekistan, the experience of guidance, and the experience of pedagogical diseases.

Keywords: vocational guidance, modern world, school education, labor market, STEAM, pedagogical advice, skills, professional identity, innovative education.

СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ К СОВЕРШЕНСТВОВАНИЮ СИСТЕМЫ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ОРИЕНТАЦИИ В ШКОЛЕ

Аннотация

Необходимость современной медицинской помощи в дошкольных образовательных учреждениях, в общеобразовательных школах Ушбы. Сегодня образовательный процесс — это не только физические знания, но и осознание профессиональной идентичности у учащихся, и труд. В статье изучаются процессы, реализуемые в системе образования Узбекистана, опыт профориентации, опыт педагогических заболеваний.

Ключевые слова: профориентация, современный мир, школьное образование, рынок труда, STEAM, педагогические советы, навыки, профессиональная идентичность, инновационное образование.

Kirish

XXI asrda kasblar va mehnat bozori dinamik o'zgarayotgan bir davrda maktab ta'limining muhim vazifalaridan biri – o'quvchilarni ongli ravishda kasb tanlashga tayyorlashdir. Mamlakatimizda yoshlarga zamonaviy kasb va sohalarni tanishtirish, ularni mehnat bozorining real ehtiyojlariga mos ravishda yo'naltirish masalasi dolzarb bo'lib qolmoqda. Ayniqsa, raqamli texnologiyalar, sun'iy intellekt, avtomatlashtirish kabi sohalarning jadal rivojlanishi fonida, o'quvchilarni zamonaviy kasblar haqida xabardor qilish, ularda mehnatga munosib tayyorgarlikni shakllantirish muhimdir.

Kasbga yo'naltirish jarayoni o'quvchining shaxsiy qiziqishlari, qobiliyatlari va mehnat bozoridagi ehtiyojlar o'rtasidagi uyg'unlikni ta'minlashga xizmat qiladi. Bu jarayon faqat bitta o'qituvchi yoki psixolog zimmasida emas, balki maktab jamoasi, ota-onalar, mahalliy korxonalar va kasb-hunar kollejlari hamkorligida olib borilishi lozim. O'zbekistonda ushbu yo'nalishda amalga oshirilayotgan islohotlar, masalan, kasbga yo'naltirish markazlarining tashkil etilishi, ijobiy natijalar

bermoqda. Ushbu maqolada mazkur tizimni takomillashtirish yo‘llari va zamonaviy yondashuvlar asosida tavsiyalar beriladi.

Adabiyotlar tahlili

Kasbga yo‘naltirish bo‘yicha nazariy va amaliy manbalar tahlili shuni ko‘rsatadiki, bu jarayon kompleks va ko‘p bosqichli faoliyatni o‘z ichiga oladi. G‘arb olimlari, jumladan J. Hollandning shaxsiyatga asoslangan kasb tanlash nazariyasi, o‘quvchilarning psixologik tiplari va ular uchun mos kasblarni aniqlashda keng qo‘llaniladi. D. Superning kasbiy rivojlanish bosqichlari haqidagi g‘oyalari esa o‘quvchining turli yoshdagi ehtiyojlarini hisobga olish zarurligini ko‘rsatadi.

O‘zbek tadqiqotchilari, masalan, A. Karimovning “Kasbga yo‘naltirishning pedagogik asoslari” nomli asarida maktabda kasb tanlashga yo‘naltirish jarayonida motivatsiya va qiziqish uyg‘otish usullari keng yoritilgan. Shuningdek, Xalq ta’limi vazirligi tomonidan ishlab chiqilgan “Kasbga yo‘naltirish metodikasi” yo‘riqnomasida zamonaviy usullar – treninglar, testlar, portfoliolar va interaktiv suhbatlarning ahamiyati ta’kidlangan.

Psixologik yondashuvlardan tashqari, zamonaviy texnologiyalardan foydalanish ham muhim o‘rin tutadi. Masalan, "Kasb.uz" portali orqali o‘quvchilar o‘z qiziqishlari va bilimlariga mos kasblarni tanlashda yordam olishmoqda. Bu kabi manbalar o‘quvchilarda ongli tanlov qilish, kelajak kasbini tushunish va unga tayyorgarlik ko‘rish imkoniyatlarini kengaytiradi.

Tadqiqotlar qismi

Tadqiqot Toshkent, Surxondaryo va Andijon viloyatlarida joylashgan 6 ta umumta’lim maktabida olib borildi. Har bir hududdan 2 tadan maktab tanlab olindi. Tadqiqotda jami 180 nafar 8–9-sinf o‘quvchilari va 12 nafar kasbga yo‘naltirish bo‘yicha mas’ul pedagog ishtirok etdi. O‘quvchilarga kasb tanlash bo‘yicha testlar, so‘rovnomalar o‘tkazildi va ularning qiziqishlari, ma’lumotga ega bo‘lish darajasi tahlil qilindi. Natijalarga ko‘ra, o‘quvchilarning 62 foizi o‘z kelajakdagi kasbini

aniq bilmasligi, 48 foizi esa kasblar haqida chuqur bilimga ega emasligi ma'lum bo'ldi. Biroq STEAM asosidagi tanishtiruv mashg'ulotlari, interaktiv suhbatlar va virtual ekskursiyalar orqali bu ko'rsatkichlar ijobiy tomonga o'zgargan. Tadqiqot yakunida o'quvchilarning 78 foizi o'zini aniq soha bilan bog'lash istagini bildirgan.

Xulosa

Kasbga yo'naltirish maktab ta'limining ajralmas tarkibiy qismidir. Zamonaviy yondashuvlar – STEAM, axborot texnologiyalari, virtual real va interaktiv vositalar orqali o'quvchilarning kasbiy yo'nalishini aniqlash va shakllantirish mumkin. Shuningdek, shaxsga yo'naltirilgan yondashuv, ko'mak beruvchi muhit yaratish, o'quvchini tinglash va yo'naltirish asosida tashkil etilgan tizim samarali natija beradi. Kasbga yo'naltirishning muvaffaqiyatli bo'lishi uchun maktab, oila va jamiyat o'rtasidagi hamkorlik muhimdir. O'qituvchilar va psixologlar ushbu jarayonning markazida turib, bolalarning ichki dunyosini ochib berishda yordamchi bo'lishi kerak. Kelgusida kasbga yo'naltirish faoliyatini pedagogik innovatsiyalar bilan boyitish, ularni davlat dasturlari orqali qo'llab-quvvatlash zarur.